

ÚSTAVNÝ SÚD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Hlavná 110, 042 65 Košice 1

P. O. Box E – 35

PREHEAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie XI./2023
Senát I

Nález:

spisová značka	I. ÚS 257/2023
populárny názov	Vecné bremená
sudca spravodajca	Jana Baricová
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	24.10.2023
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 36 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov
analytická právna veta	Pokiaľ žalovaná mylne považovala inžinierske stavby, ktorými sú (okrem iného) diaľkové a miestne elektronické komunikačné siete a vedenia, telekomunikačné stožiare, transformačné stanice [§ 43 ods. 1 a ods. 2 písm. h) stavebného zákona], za hnutelné veci spôsobilé byť predmetom vecných bremien zriadených písomnou zmluvou, zrejme prehliadla špeciálnu úpravu tohto právneho inštitútu, ktorá jej ukladala podať návrh na vykonanie záznamu do katastra nehnuteľností. Právne posúdenie veci krajským súdom nezodpovedá ústavnému štandardu súdnej ochrany práv sťažovateľa, ktorého odvolacími námietkami sa krajský súd účinne nezaoberal, hoci mali zásadný význam pre rozhodnutie vo veci samej.
skutkový stav a základné fakty	Napadnutý rozsudok krajského súdu a napadnuté uznesenie najvyššieho súdu boli vydané v konaní začatom na základe žaloby sťažovateľa zo 16. septembra 2014, ktorou sa ako súčasný vlastník nehnuteľností domáhal proti obchodnej spoločnosti Slovak Telekom, a. s., ako oprávnenej z vecného bremena (ďalej len „žalovaná v 1. rade“) a obchodnej spoločnosti KOREMA, a. s., ako pôvodne povinnej z vecného bremena (ďalej len „žalovaná v 2. rade“) určenia neplatnosti nimi uzavretej časti zmluvy o zriadení vecného bremena, a to z dôvodu obchádzania zákona s cieľom dosiahnutia bezodplatnosti a pre rozpor s dobrými mravmi. Okrem toho sa sťažovateľ žalobou domáhal proti žalovanej v 1. rade zaplatenia sumy 1 356,50 eur s príslušenstvom z titulu náhrady za služby spotrebované pri výkone vecného bremena. Krajský súd prvou výrokovou vetou rozsudku zo 7. decembra 2021 potvrdil rozsudok okresného súdu z 22. júla 2020 v spojení s doplnčiacim rozsudkom okresného súdu z 21. júla 2021 okrem druhej výrokovej vety, ktorou okresný súd zamietol návrh sťažovateľa na prerušenie konania ako vecne správny. Druhou výrokovou vetou uvedeného rozsudku krajský súd odmietol odvolanie sťažovateľa proti rozsudku okresného súdu z 22. júla 2020 v spojení s doplnčiacim rozsudkom okresného súdu z 21. júla 2021 vo výroku, ktorým okresný súd zamietol návrh sťažovateľa na prerušenie konania, a vo výroku, ktorým okresný súd konanie v časti o zaplatenie sumy 1 356,50 eur s príslušenstvom vylúčil na

	<p>samostatné konanie. Treťou výrokovou vetou uvedeného rozsudku krajský súd rozhodol, že žalovaná v 1. rade má proti žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu, a štvrtou výrokovou vetou uvedeného rozsudku rozhodol, že žalovanej v 2. rade sa náhrada trov odvolacieho konania nepriznáva.</p> <p>Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie, ktoré najvyšší súd napadnutým uznesením odmietol.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p><u>K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu:</u></p> <p>Podľa názoru ústavného súdu v posudzovanom prípade bolo potrebné vychádzať z toho, že predmetom činnosti žalovanej v 1. rade, resp. jej právneho predchodcu sú, resp. boli (od 1. apríla 1999) prenos, vysielanie a príjem rozhlasových, televíznych a ostatných komunikačných signálov pre prevádzkovateľov zo zákona a pre prevádzkovateľov na základe udelených licencií, zriaďovanie, prevádzkovanie, výstavba, údržba a servis telekomunikačných zariadení, sietí a informačných technológií vo vlastníctve iných subjektov v rozsahu uzatvorených zmlúv, ako aj iné činnosti súvisiace s poskytovaním elektronických komunikačných sietí a elektronických komunikačných služieb.</p> <p>„Priamo zo zákona vznikajú vecné bremená v prípadoch, v ktorých to osobitný právny predpis výslovne ustanovuje. Ich obsah je určený kogentnou právnou normou. Zákonné (legálne) vecné bremená majú zásadne verejnoprávnu povahu. Ich podstata spočíva v tom, že ide o verejnoprávne obmedzenie vlastníckeho práva alebo tiež o vymedzenie obsahu vlastníckeho práva verejnoprávnym predpisom. O tom, či ide o inštitúty práva súkromného alebo verejného, rozhoduje podstata týchto inštitútov, nie ich pomenovanie (pozri rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. I Cdo/190/2004). Keďže úprava zákonných vecných bremien nie je komplexná, nie je vylúčené použitie všeobecnej úpravy občianskeho práva o vecných bremenách. Z toho teda vyplýva, že v prípade, že špeciálne predpisy nemajú osobitnú úpravu, riadi sa režim všeobecnou úpravou občianskeho práva; ak špeciálna úprava existuje, aplikácia aj ustanovení súkromného práva neprichádza do úvahy.“ (Števček, M., Dulak, A., Bajánková, J., Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M. a kol. Občiansky zákonník I. § 1 – 450. Komentár. 2. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2019. s. 1381 – 1407.).</p> <p>V čase, keď žalovaná v 1. rade predala (25. septembra 2007) žalovanej v 2. rade súbor nehnuteľností, upravoval podmienky na poskytovanie elektronických komunikačných sietí a elektronických komunikačných služieb, podmienky na používanie rádiových zariadení, štátnu reguláciu elektronických komunikácií (ďalej len „regulácia“), práva a povinnosti podnikov a užívateľov elektronických komunikačných sietí a elektronických komunikačných služieb, ochranu týchto sietí a služieb, efektívne využívanie frekvenčného spektra a čísel, oprávnenia a povinnosti k cudzím nehnuteľnostiam, ochranu súkromia a údajov a pôsobnosť orgánov štátnej správy v elektronických komunikáciách, zákon č. 610/2003 Z. z. o elektronických komunikáciách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 610/2003 Z. z.“), ktorý v § 69 ods. 1 ustanovoval, že podnik, ktorý poskytuje verejnú sieť, je vo verejnom záujme a v nevyhnutnom rozsahu oprávnený a) zriaďovať a prevádzkovať verejné siete a stavať ich vedenia na cudzej nehnuteľnosti, b) vstupovať v súvislosti so zriaďovaním, prevádzkovaním, opravami a údržbou vedení na cudziu nehnuteľnosť, c) vykonávať nevyhnutné úpravy pôdy a jej porastu, najmä odstraňovať a okliesňovať stromy a iné porasty ohrozujúce bezpečnosť a spoľahlivosť vedenia, ak to po predchádzajúcej výzve neurobil vlastník alebo užívateľ pozemku, a v § 69 ods. 2 ustanovoval, že povinnosti zodpovedajúce oprávneniam podľa ods. 1 písm. a) sú vecnými bremenami viazucimi na dotknutých nehnuteľnostiach. Návrh na vykonanie záznamu do katastra nehnuteľností podá podnik. Podľa § 66 ods. 2 citovaného zákona vlastník a užívateľ nehnuteľnosti bol povinný a) dbať, aby pri užívaní nehnuteľností nepoškodzoval siete a zariadenia a nerušil prevádzku vedení,</p>

najmä nadzemných a podzemných káblových vedení, b) udržiavať porasty na pozemkoch v ochrannom pásme tak, aby neohrozovali bezpečnosť a spoľahlivosť vedenia.

Pre úplnosť treba dodať, že zákonom č. 610/2003 Z. z. bol zrušený zákon č. 195/2000 Z. z. o telekomunikáciách v znení neskorších predpisov, ktorému predchádzal zákon č. 110/1964 Zb. o telekomunikáciách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 110/1964 Zb.“), ktorý vo svojom oddiele VI označenom ako „Používanie nehnuteľností pre telekomunikácie“ ustanovoval (§ 12), že organizáciám spojov prislúchajú vo verejnom záujme oprávnenia: zriaďovať a prevádzkovať na cudzích nehnuteľnostiach telekomunikačné nadzemné a podzemné vedenia včítane potrebných oporných a vytyčovacích bodov, vstupovať a vchádzať v nevyhnutne potrebnom rozsahu pri projektovaní, zriaďovaní, prevádzke, opravách, zmenách alebo odstraňovaní telekomunikačného zariadenia na cudzie nehnuteľnosti, vykonávať nevyhnutné úpravy pôdy a jej porastu, najmä odstraňovať a okliešťovať stromy prekážajúce telekomunikačnému vedeniu. Organizácia spojov je povinná pred začatím výkonu oprávnenia podľa predchádzajúceho odseku bez meškania upovedomiť vlastníkov alebo užívateľov dotknutých nehnuteľností. Ak medzi vlastními alebo užívateľmi dotknutých nehnuteľností a organizáciou spojov dôjde k sporu o rozsahu oprávnenia, predloží organizácia spojov spor na rozhodnutie stavebnému úradu. Oprávnenia podľa odseku 1 sú vecnými bremenami viaznucimi na dotknutých nehnuteľnostiach a nezapisujú sa do evidencie nehnuteľností.

Aj zákon č. 610/2003 Z. z. bol neskôr zrušený zákonom č. 351/2011 Z. z. o elektronických komunikáciách v znení neskorších predpisov, ktorý bol taktiež (po viacerých novelizáciách) zrušený zákonom č. 452/2021 Z. z. o elektronických komunikáciách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 452/2021 Z. z.“).

Počnúc zákonom č. 110/1964 Zb. až po vo súčasnosti účinný zákon č. 452/2021 Z. z. o elektronických komunikáciách v znení neskorších predpisov, každý z nich obsahoval konkrétne ustanovenia o ochrane telekomunikácií, resp. o ochrane sietí a zariadení pred ohrozaním, poškodzovaním a škodlivým rušením inými zariadeniami alebo činnosťou, a to aj prostredníctvom ochranných pásiem, v ktorých je zakázané umiestňovať stavby, zariadenia a porasty, vykonávať zemné práce, ktoré by mohli ohroziť vedenie alebo bezpečnú prevádzku siete, ako aj vykonávať prevádzkové činnosti spojené s používaním strojov a zariadení, ktoré rušia prevádzku sietí, pridružených prostriedkov a služieb.

Skutočnosti všeobecne známe alebo známe súdu z jeho činnosti, ako aj právne predpisy zverejnené alebo oznámené v Zbierke zákonov Slovenskej republiky a právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a právne záväzné akty Európskej únie, ktoré boli zverejnené v Úradnom vestníku Európskych spoločenstiev a v Úradnom vestníku Európskej únie, sa nedokazujú (§ 186 ods. 1 CSP).

Ako bolo uvedené v I. časti tohto nálezu, okresný súd sa dôvodnosťou žaloby nezaoberal, a teda v tomto smere nevykonával dokazovanie, keďže dospel k záveru o neexistencii naliehavého právneho záujmu sťažovateľa na požadovanom určení s tým, že prípadný úspech sťažovateľa v tomto konaní by nezmenil jeho právne postavenie a vyhovie žalobe by nemohlo priniesť žiadne konečné právo sťažovateľovi, nanajvýš by mohlo byť prostriedkom pre ďalšie súdne konania, čo je zásadne neprípustné.

Uvedený záver okresného súdu krajský súd považoval za vecne správny, pričom konštatoval, že „rozhodnutiu súdu v potvrdenej časti nemožno vytnúť nedostatočné zistenie skutkového stavu, ani že by vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov alebo prednesom sporových strán nevyplývajú a ani nevyšli za konania najavo, že by opomenul niektoré rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané, alebo že by v jeho hodnotení

dôkazov bol logický rozpor, prípadne, že by výsledok jeho hodnotenia dôkazov nezodpovedal tomu, čo malo byť zistené spôsobom vyplývajúcim z § 192 – § 194 CSP, alebo že by na zistený skutkový stav aplikoval nesprávne zákonné ustanovenia alebo použité zákonné ustanovenia nesprávne vyložil. Rozsudok v potvrdenej časti nie je ani nepreskúmateľný a nebola zistená ani iná vada, ktorá by mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.“

Ústavný súd preskúmaním napadnutého rozsudku zistil, že hoci v jeho odôvodnení krajský súd uviedol, v čom spočíva účel určovacej žaloby v zmysle § 80 písm. c) OSP účinného do 30. júna 2016, pri rozhodovaní o odvolaní sťažovateľa, ktorý vyjadril nesúhlas so záverom okresného súdu o neexistencii naliehavého právneho záujmu sťažovateľa na požadovanom určení, sa prioritne nevysporiadal s tým, či vecné bremeno na nehnuteľnostiach, ktoré boli predmetom kúpnej zmluvy uzavretej žalovanou v 1. rade a žalovanou v 2. rade 25. septembra 2007, mohlo vzniknúť (vzniklo) už skôr zo zákona (originárnym spôsobom) a následným prevodom týchto nehnuteľností sa ďalšia osoba (sťažovateľ) stala subjektom už existujúceho práva zodpovedajúceho vecnému bremenu (odvodeným spôsobom). Pokiaľ by krajský súd dospel k záveru, že tomu tak bolo, zistenú skutočnosť mal následne podrobiť súdnemu prieskumu v tom zmysle, či vznik vecného bremena zo zákona bráni vzniku vecného bremena iným spôsobom, v danom prípade písomnou zmluvou o zriadení vecného bremena uzavretou medzi žalovanou v 1. rade a žalovanou v 2. rade 25. septembra 2007.

Odpovede na tieto otázky ústavný súd považuje za kľúčové nielen pre rozhodnutie súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu týkajúce sa určenia, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem [§ 80 písm. c) OSP], ale aj splnenia povinnosti, ktorá vyplýva zo zákona, z právneho vzťahu alebo z porušenia práva [§ 80 písm. b) OSP]. V posudzovanom prípade však absentujú.

Na účel overenia opodstatnenosti ústavnosťaznostných námietok si ústavný súd vyžiadal aj spis okresného súdu z obsahu ktorého zistil, že 6. marca 2015 boli okresnému súdu z Okresného úradu doručené kópie celých spisových materiálov podaných ku vkladom, ktoré sa nachádzajú na č. l. 62 až č. l. 257 súdneho spisu, a to vrátane výpisov z listov vlastníctva obsahujúcich údaje o majetkovej podstate, vlastníkoch a iných oprávnených osobách, ako aj o ťarchách, pričom z nich (okrem iného) vyplýva, že o zápis budovy technickej vybavenosti sídla požiadala bližšie neoznačená osoba ešte v roku 1993. Kto bol pôvodným vlastníkom dotknutých nehnuteľností, však zo súdneho spisu nebolo možné zistiť.

Pokiaľ krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku uviedol, že príslušná správa katastra považovala kúpnu zmluvu a zmluvu o zriadení vecného bremena uzatvorenú žalovanou v 1. rade a žalovanou v 2. rade 25. septembra 2007 za spôsobilé na zápis práv k nehnuteľnostiam do katastra nehnuteľností, na čo musel vzhľadom na inštitúty viazanosti súdu inými rozhodnutiami (§ 193 CSP) a prejudiciality (§ 194 CSP) prihliadať, ústavný súd pripomína, že údaje katastra uvedené v § 7 sú hodnoverné, ak sa nepreukáže opak. Údaje katastra, a to údaje o právach k nehnuteľnostiam, parcelné číslo, geometrické určenie nehnuteľnosti, druh pozemku, geometrické určenie a výmera katastrálneho územia, názov katastrálneho územia, výmera poľnohospodárskej jednotky alebo lesnej hospodárskej jednotky, alebo organizačnej jednotky, údaje o základných a podrobných polohových bodových poliach, údaje o bodových poliach, ako aj štandardizované geografické názvy sú hodnoverné a záväznú, ak sa nepreukáže opak. Záväzným údajom katastra nie je druh pozemku evidovaného ako parcela registra „E“ [§ 70 ods. 1 a 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení neskorších predpisov].

Skutočnosť, pre ktorú je v zákone ustanovená domnienka pripúšťajúca dôkaz

opaku, má súd za preukázanú, ak v konaní nevyšiel najavo opak (§ 192 CSP).

Pokiaľ vývoj ekonomiky, regulácia a konkurenčné prostredie na telekomunikačnom trhu vedie u žalovanej v 1. rade k tomu, že je nútená predávať svoj nepotrebný, prípadne málo využívaný majetok, mala by poznať nielen to, v akom technickom stave, ale aj v akom právnom stave sa konkrétne nehnuteľnosti nachádzajú, aby tak predišla súdnym sporom, ktorých so zreteľom na monopolné postavenie jej právneho predchodcu na telekomunikačnom trhu môže byť veľmi veľa, pričom následné preverovanie právneho stavu týchto nehnuteľností je nielen časovo, ale aj finančne náročné.

Pozornosti ústavného súdu neušlo, že z kúpnej zmluvy uzavretej žalovanou v 1. rade a žalovanou v 2. rade 25. septembra 2007 vyplýva, že predmetom predaja neboli hnutelné veci žalovanej v 1. rade, „napr. telekomunikačné zariadenia s príslušenstvom, telekomunikačné vedenia, klimatizačné zariadenia s potrebnými prívodmi a odvodmi, nulté (káblové) šachty, káblovody, elektrické (napájacie a uzemňovacie) vedenia, rozvodne nízkeho napätia, RE rozvádzače pre podružné meranie elektrickej energie, prípoja pre mobilný záložný zdroj – motorgenerátor, batérie (akumulátory) usmerňovače, zabezpečovacie zariadenia, kľúčové trezorčeky a iné, ktorých umiestnenie a prevádzka v/na prevádzaných nehnuteľnostiach je predmetom vecných bremien zriadených Zmluvou o zriadení vecného bremena spísanej na jednej listine s touto Kúpnu zmluvou“. V podstate rovnakú formuláciu hnutelných vecí, ktoré neboli predmetom predaja, obsahovala aj kúpna zmluva uzavretá medzi žalovanou v 2. rade a sťažovateľom 17. decembra 2009.

Pokiaľ žalovaná v 1. rade mylne považovala inžinierske stavby, ktorými sú (okrem iného) diaľkové a miestne elektronické komunikačné siete a vedenia, telekomunikačné stožiare, transformačné stanice [§ 43 ods. 1 a ods. 2 písm. h) stavebného zákona], za hnutelné veci spôsobilé byť predmetom vecných bremien zriadených písomnou zmluvou, zrejme prehliadla špeciálnu úpravu tohto právneho inštitútu, ktorá jej ukladala podať návrh na vykonanie záznamu do katastra nehnuteľností (bod 43).

Z uvedeného dôvodu neobstojí jej tvrdenie, že sťažovateľom navrhovaná zmena petitu si vyžadovala doplnenie dokazovania minimálne z pohľadu existencie skutočností, z ktorých by vyplývala povinnosť prejavu vôle, resp. že sťažovateľom navrhovaný petit žaloby bol neprípustný, neurčitý a nevykonateľný, preto ani nemožno tvrdiť, že nepripustenie zmeny žaloby bolo nejakým zásadným prvkom pri súdnej ochrane práv sťažovateľa.

V tejto súvislosti sa záver krajského súdu, že nie je oprávnený preskúmať rozhodnutie okresného súdu o nepripustení zmeny žalobného návrhu, keďže proti nemu odvolanie podľa § 357 CSP nie je prípustné, v kontexte danej veci javí ako predčasný.

Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že právne posúdenie veci krajským súdom nezodpovedá ústavnému štandardu súdnej ochrany práv sťažovateľa, ktorého odvolacími námietkami sa krajský súd účinne nezaoberal, hoci mali zásadný význam pre rozhodnutie vo veci samej.

K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu:

Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie v časti namietanej procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. f) CSP odmietol z dôvodu jeho neprípustnosti [§ 447 písm. c) CSP], pretože takéto vady nezistil. Uvedený záver najvyššieho súdu ústavný súd vyvrátil v časti V.1. uvedeného nálezu, na ktorú v podrobnostiach odkazuje a zároveň pripomína, že právny poriadok práve prostredníctvom posudzovania porušenia práva na spravodlivý proces umožňuje

	<p>aj dovolaciemu súdu, aby preskúmal, či opravný prostriedok (odvolanie), ktorý strana sporu využila, predstavoval účinnú ochranu jej základných práv alebo slobôd.</p> <p>Okrem toho, strana sporu nemôže byť bez možnosti nápravy vystavená tomu, že z vykonaných dôkazov budú vyvedené neprípustné a nelogické závery. Uvedené nie je v rozpore s § 442 CSP, podľa ktorého je súd viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd. Preskúmanie hodnotenia vykonaných dôkazov je totiž preskúmanie procesného postupu súdu (m. m. III. ÚS 104/2022).</p> <p>Pokiaľ najvyšší súd tvrdí, že v prejednávanej veci pristupoval k dovolaniu sťažovateľa v rovine pokúsiť sa porozumieť jeho textu ako celku, je zrejme, že sa mu to nepodarilo, keďže ani jeho úvahy nesmerovali k tomu, či vecné bremeno na nehnuteľnostiach, ktoré boli predmetom kúpnej zmluvy uzavretej žalovanou v 1. rade a žalovanou v 2. rade 25. septembra 2007, mohlo vzniknúť (vzniklo) už skôr zo zákona (originárnym spôsobom) a následným prevodom týchto nehnuteľností sa ďalšia osoba (sťažovateľ) stala subjektom už existujúceho práva zodpovedajúceho vecnému bremenu (odvodeným spôsobom) a či vznik vecného bremena zo zákona bránil vzniku vecného bremena iným spôsobom, v danom prípade písomnou zmluvou o zriadení vecného bremena uzavretou medzi žalovanou v 1. rade a žalovanou v 2. rade 25. septembra 2007 (bod 51). Tu vôbec nešlo o dotváranie veci na úkor procesnej protistrany, ale o konanie v súlade so zásadou <i>iura novit curia</i> (súd pozná právo), ktorá určuje zodpovednosť súdu nielen za jeho postup v konaní, ale aj za jeho rozhodnutie, ktorým sa konanie skončilo.</p> <p>Vo vzťahu k tvrdeniu najvyššieho súdu, že prípustnosť dovolania nemôže byť súčasne vyvodzovaná z § 421 ods. 1 písm. a) aj c) CSP, a preto vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu neskúmal, ústavný súd odkazuje na uznesenie ústavného súdu č. k. IV. ÚS 644/2021 zo 14. decembra 2021, ZNaU 113/2021 týkajúce sa otázky viazanosti dovolacími dôvodmi (bod 28), ako aj nález ústavného súdu č. k. II. ÚS 342/2019 z 15. apríla 2020, ZNaU 15/2020 týkajúci sa otázky prípustnosti dovolania a práva na súdnu ochranu (bod 27), na ktorých aplikovateľnosť sa odvolával aj sťažovateľ.</p> <p>Od najvyššieho súdu sa očakáva citlivý a dôsledný prístup pri zvažovaní, či určité jeho skoršie rozhodnutia nielen z formálneho hľadiska, ale aj reálne dávajú odpoveď na dovolateľom nastolenú právnu otázku. Len tak možno naplniť cieľ dovolania, ktorým je riešenie právnych otázok a zjednocovanie judikatúry, čo sú podstatné prvky naplňania princípu právnej istoty (m. m. I. ÚS 51/2020, ZNaU 24/2020).</p> <p>Pokiaľ tak najvyšší súd v posudzovanom prípade neurobil, rozhodol o prípustnosti dovolania sťažovateľa proti napadnutému rozsudku krajského súdu spôsobom, ktorý nie je ústavne akceptovateľný.</p> <p>Ústavný súd nálezom rozhodol, že rozsudkom krajského súdu zo 7. decembra 2021 a uznesením najvyššieho súdu z 27. októbra 2022 boli porušené základné práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a jeho právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru .</p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov</p>	
<p>súvisiace právne predpisy</p>	
<p>klúčové slová</p>	<p>rozhodnutie-zákonnosť dovolanie-prípustnosť občianske súdne konanie-Civilný sporový poriadok vecné bremeno žaloba-určovacia</p>

	právny úkon-neplatnosť absolútna
--	----------------------------------

spisová značka	I. ÚS 439/2023
populárny názov	Dovolanie - právne zastúpenie
sudca spravodajca	Rastislav Kaššák
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	24.10.2023
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 127 ods. 2 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov
analytická právna veta	Ak najvyšší súd odmietol dovolanie z dôvodu nesplnenia podmienky zastúpenia advokátom konštatujúc, že zamestnanec sťažovateľky dosiahol len vysokoškolské právnické vzdelanie prvého stupňa, v dôsledku čoho sa v jej prípade žiadna z výnimiek definovaných v § 429 ods. 2 CSP neaplikuje, rozhodol zjavne v rozpore s obsahom súdneho spisu a zamedzil tým sťažovateľke prístup k dovolaciemu súdu, čím zasiahol do jej základného práva na súdnu ochranu.
skutkový stav a základné fakty	V konaní vedenom okresným súdom sa žalobcovia v 1. a 2. rade domáhali proti sťažovateľke ako žalovanej určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam. Krajský súd rozsudkom z 15. júla 2020 potvrdil ako vecne správny rozsudok okresného súdu z 28. februára 2019 a žalobcom v 1. a 2. rade priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala sťažovateľka dovolanie. Najvyšší súd vyzval sťažovateľku na doplnenie jej dovolania a predloženie dokladu o dosiahnutí vysokoškolského právnického vzdelania prvého stupňa jej zamestnanca ktorý ju zastupoval. Sťažovateľka predložila do súdneho spisu doklad preukazujúci, právny zástupca, ktorý ju zastupoval v dovolacom konaní, je jej zamestnanec a má ukončené vysokoškolské štúdium druhého stupňa v študijnom odbore práva. Napadnutým uznesením najvyšší súd dovolanie sťažovateľky odmietol.
z odôvodnenia	Sťažovateľka na základe výzvy zo 16. júla 2021 predložila okresnému súdu pracovnú zmluvu preukazujúcu, že právny zástupca je jej zamestnancom, a taktiež doklad o jeho vysokoškolskom právnickom vzdelaní druhého stupňa. Po predložení veci najvyššiemu súdu bola sťažovateľka 18. októbra 2021 vyzvaná na doplnenie jej dovolania a preukázanie, že jej zamestnanec dosiahol taktiež vysokoškolské právnické vzdelanie prvého stupňa. V zmysle predmetnej výzvy sťažovateľka 5. novembra 2021 doručila dovolaciemu súdu diplom jej zamestnanca preukazujúci získanie vysokoškolského vzdelania prvého stupňa absolvovaním štúdia bakalárskeho programu v odbore práva. Je teda zrejmé, že sťažovateľka na základe výziev okresného súdu a následne najvyššieho súdu predložila v konaní všetky doklady preukazujúce, že sa na ňu v zmysle § 429 ods. 2 písm. b) CSP vzťahuje výnimka z povinného právneho zastúpenia. Ak preto najvyšší súd odmietol dovolanie z dôvodu nesplnenia podmienky zastúpenia advokátom konštatujúc, že zamestnanec sťažovateľky dosiahol len vysokoškolské právnické vzdelanie prvého stupňa, v dôsledku čoho sa v jej prípade žiadna z výnimiek definovaných v § 429 ods. 2 CSP neaplikuje, rozhodol zjavne v rozpore s obsahom súdneho spisu a zamedzil tým sťažovateľke prístup k dovolaciemu súdu, čím zasiahol do jej základného práva na súdnu ochranu. Ústavný súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že súdne rozhodnutie a jeho odôvodnenie musí byť v zhode s obsahom súdneho spisu a nesmie odporovať predchádzajúcemu priebehu konania. Výrok rozhodnutia založený na vecne nesprávnych argumentoch a zisteniach nemôže spĺňať požiadavky spravodlivého súdneho konania. Keďže v dôsledku tohto identifikovaného pochybenia najvyšší súd odmietol

	<p>dovolanie sťažovateľky, hoci na to neboli splnené zákonné podmienky podľa § 447 písm. e) CSP, nespĺňa jeho napadnuté uznesenie atribúty ústavne akceptovateľného rozhodnutia. Z tohto dôvodu ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.</p> <p>Ústavný súd nálezom rozhodol, že uznesením najvyššieho súdu z 27. apríla 2023 bolo porušené základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEĽP a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	<p>dovolanie-prípustnosť osoba-právnická práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na prístup k súdu</p>

spisová značka	I. ÚS 509/2023
populárny názov	Obnova konania - písomné odôvodnenie sťažnosti
sudca spravodajca	Jana Baricová
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	09.11.2023
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1
analytická právna veta	V dôsledku nedoručenia písomného odôvodnenia sťažnosti sťažovateľa okresným súdom krajskému súdu včas, sa tento nadriadený súd nezaoberal argumentmi, ktorými bola odôvodnená sťažnosť podaná proti pre sťažovateľa nepriaznivému uzneseniu súdu prvého stupňa. Vzhľadom na okolnosti veci je potrebné považovať krajský súd za zodpovedný za to, že o riadnom opravnom prostriedku sťažovateľa bolo rozhodnuté bez toho, aby boli vzaté do úvahy všetky včas predložené písomné dôvody jeho sťažnosti.
skutkový stav a základné fakty	<p>Okresný súd uznesením z 31. októbra 2022 zamietol návrh sťažovateľa na povolenie obnovy konania vedeného okresným súdom. Proti tomuto prvostupňovému rozhodnutiu podal sťažovateľ ihneď po jeho vyhlásení sťažnosť, ktorej odôvodnenie prostredníctvom obhajkyne písomne doplnil podaním doručeným okresnému súdu do elektronickej schránky 6. decembra 2022.</p> <p>Krajský súd napadnutým uznesením zo 14. decembra 2022 podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku sťažnosť sťažovateľa proti prvostupňovému rozhodnutiu zamietol ako nedôvodnú.</p>
z odôvodnenia	<p>Podstata námietok sťažovateľa je založená na tvrdení, že krajský súd o jeho riadnom opravnom prostriedku proti rozhodnutiu okresného súdu o zamietnutí návrhu na povolenie obnovy konania rozhodol bez toho, aby sa oboznámil s písomnými dôvodmi sťažnosti.</p> <p>Z obsahu ústavnej sťažnosti, jej príloh, ako aj vyjadrenia krajského súdu vyplýva nespochybniteľná okolnosť, že sťažovateľ (cestou svojej obhajkyne) elektronicke 6. decembra 2022 doručil okresnému súdu písomné odôvodnenie sťažnosti podanej ústne do zápisnice o verejnom zasadnutí 31. októbra 2022 proti prvostupňovému rozhodnutiu z toho istého dňa, avšak okresný súd tieto dôvody predložil krajskému súdu až 16. decembra 2022, t. j. až po rozhodnutí nadriadeného súdu o riadnom opravnom prostriedku sťažovateľa (14. decembra 2022). S argumentáciou uvedenou v písomnom odôvodnení sa teda nadriadený súd neoboznámil ani ju v rozhodnutí nezohľadnil.</p> <p>Judikatúra ústavného súdu v obdobných prípadoch je jednoznačná (pozri napr.</p>

	<p>II. ÚS 76/2011, II. ÚS 661/2015, II. ÚS 263/2016, III. ÚS 73/2017, I. ÚS 82/2019, II. ÚS 34/2021) a je z nej zrejme, že z práva na spravodlivý proces vyplýva o. i. aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkazovými návrhmi strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29. 4. 1993). Povinnosťou všeobecných súdov je umožniť obvinenému (tu odsúdenému) uplatnenie práva na obhajobu tak, aby sa zachoval jeho reálny obsah a zmysel. Inak by totiž toto právo nebolo možné považovať za reálne, ale iba za teoretické, resp. iluzórne. Výklad príslušných ustanovení dotknutých právnych predpisov musí byť preto taký, aby uplatnenie práva na obhajobu sa obvinenému reálne umožnilo (II. ÚS 116/2011, II. ÚS 266/2013).</p> <p>Napriek skutočnosti, že v prípadoch uvedených v predošlom odseku išlo o väzobné konania, ústavný súd nezistil žiadnu prekážku, ktorá by bránila obdobnému uplatneniu spomenutej judikatúry aj na prípad sťažovateľa v konaní o návrhu na povolenie obnovy konania.</p> <p>V aktuálnej veci možno uzavrieť, že v dôsledku nedoručenia písomného odôvodnenia sťažnosti sťažovateľa okresným súdom krajskému súdu včas sa tento nadriadený súd nezaoberal argumentmi, ktorými bola odôvodnená sťažnosť podaná proti pre sťažovateľa nepriaznivému uzneseniu súdu prvého stupňa. Berúc do úvahy, že neverejné zasadnutie krajského súdu, na ktorom sa rozhodlo o riadnom opravnom prostriedku sťažovateľa, sa konalo až 8 dní po doručení predmetného podania sťažovateľa (súdu prvého stupňa), ako aj vzhľadom na skutočnosť, že okresný súd a krajský súd sídlia v rovnakom meste a navyše s prihliadnutím na do úvahy prichádzajúcu eventualitu využitia prostriedkov elektronickej komunikácie súdov, sa nejaví ako opodstatneným akokoľvek dávať vzniknutú situáciu za vinu sťažovateľovi a na jeho ťarchu.</p> <p>Nie nelogicky by vyznela aj prípadná obrana, že ani krajský súd nemôže niesť žiadnu vinu na skutočnosti, že nemal k dispozícii písomné dôvody sťažnosti sťažovateľa, keďže mu ich okresný súd včas nezaslal. Na druhej strane konajúci súd druhého stupňa v konaní pred ústavným súdom nepreukázal prípadnú aktivitu vo vzťahu k zisteniu, či bola alebo nebola sťažnosť doplnená, čo sa javí ako žiaduce zvlášť v prípade, ak išlo o tzv. „bianko“ sťažnosť (bez odôvodnenia) podanú ústne do zápisnice o verejnom zasadnutí. Odhliadnuc od uvedeného, ústavný súd uvádza, že z objektívneho hľadiska je potrebné s prihliadnutím na svoju predošlú judikatúru považovať krajský súd za zodpovedný za to, že o riadnom opravnom prostriedku sťažovateľa bolo rozhodnuté bez toho, aby boli vzaté do úvahy všetky včas predložené písomné dôvody jeho sťažnosti (pozri II. ÚS 661/2015, II. ÚS 34/2021).</p> <p>Z práva na spravodlivý proces (súdnu ochranu) a z tohto práva vyplývajúcu povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami strán možno vyvodiť, že postupom krajského súdu v konaní vedenom pod a jeho uznesením zo 14. decembra 2022, ktorým bola zamietnutá sťažnosť sťažovateľa bez toho, aby mal k dispozícii včas podané písomné odôvodnenie opravného prostriedku, došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.</p>
<p>použitie odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESLP a iných súdov</p>	
<p>súvisiace právne predpisy</p>	
<p>klúčové slová</p>	<p>trestné konanie-obnova konania v trestnom konaní podanie-písomné sťažnosť návrh-doplnenie obnova konania-obnova konania v trestnom konaní</p>

Upozornenie :

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.